

วิธีการประดับ
เครื่องราชอิสริยาภรณ์.....
ควรประดับอย่างไร

พันเอกหญิง บุษบา ต้วงสูงเนิน

วิธีการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ควรประดับอย่างไร

โดย พันเอกหญิง บุษบา ดั่งสูงเนิน

บทนำ ด้วยผู้เขียนเป็นอาจารย์รับผิดชอบสอนวิชาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้กับนายทหารนักเรียน ซึ่งวิชา นี้มีความจำเป็นที่ผู้เรียนควรทราบและประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี – ว่าด้วยการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จึงได้รวบรวมวิธีการแต่งกาย การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจพอสมควร

การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทยประเภทตระกูล หรือชั้นตราใดให้เป็นที่ไปตามพระราชบัญญัติ เครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้น ๆ และการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับตามลำดับในประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรี เรื่อง การลำดับเกียรติเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย ตามกำหนดนัยของทางราชการ การประดับ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทาน จะต้องปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ยังไม่สามารถประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้นได้ แม้จะ มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ตาม

๒. บุคคลจะประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้ทันที ภายหลังจากเข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้น ๆ

๓. ส่วนที่มีได้เข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทานในวันนั้นจะประดับได้ต่อเมื่อพ้นวันพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้นแล้ว

การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชนิดต่าง ๆ

๑. ชนิดสายสะพาย หมายถึง เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่เป็นชั้นสายสะพาย

การประดับ ประดับสายสะพายตามพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้น ๆ

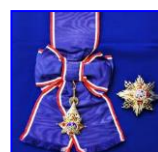
- สวมสายสะพายบ่าซ้ายเฉียงขวา

มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก

(ม.ป.ช.)

มหาวชิรมงกุฏ (ม.ว.ม.)

- สวมสายสะพายป่าเขาเฉียงซ้าย

ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.)

ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)

สวมสายสะพายกรณีที่มีหมายกำหนดการ กำหนดชนิดของสายสะพาย

๑. ให้สวมสายสะพายตามทีออกชื่อในหมายกำหนดการโดยระดับดาราของ – เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของตระกูลที่ได้รับพระราชทานตามลำดับ
๒. หากไม่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามทีออกชื่อในหมายกำหนดการให้สวมสายสะพายชั้นสูงสุดทีได้รับพระราชทาน โดยระดับดาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดทีได้รับพระราชทานและชั้นอื่นตามลำดับ
๓. กรณีหมายกำหนดการไม่ระบุชนิดของสายสะพายให้สวมสายสะพายชั้นสูงสุดทีได้รับพระราชทาน โดยระดับดาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของชั้นสูงสุดทีได้รับพระราชทานและชั้นอื่นตามลำดับ

๒. ชนิดดารา การประดับดาราของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุกชั้นทุกตระกูลทีมีดาราในสำหรับ กับเครื่องแบบเต็มยศหรือครึ่งยศของบุรุษ จะประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายระดับได้ชายปกกระเป่า ส่วนเครื่องแบบเต็มยศหรือครึ่งยศของสตรี หรือชุดไทยจะประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเช่นกัน ในระดับพองาม

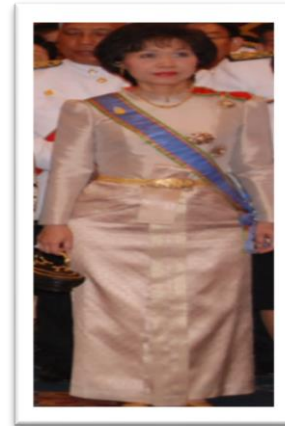
วิธีการประดับ

การประดับดารา ๑ ดวง

การประดับดารา ๒ ดวง

๓. ชนิดดวงตราประกอบแพรแถบคล้องคอ

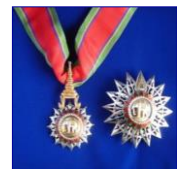
ตรีตารณมงกุฎไทย (ต.ม.)

ตรีตารณช้างเผือก (ต.ช.)

ทวีตยารณมงกุฎไทย (ท.ม.)

ทวีตยารณช้างเผือก (ท.ช.)

การประดับ

บุรุษ สวมไว้ในปกคอเสื้อ โดยให้ห่วงและแพรแถบห้อยดวงตราออกมาข้างนอกเสื่อระหว่างตะขอตัวล่างที่ขอบคอเสื้อกับกระดุมเม็ดที่หนึ่งพองาม แต่ในส่วนสูงของดวงตราจรดขอบล่างของคอเสื้อ หากได้รับพระราชทานชนิดคล้องคอหลายดวงให้ประดับดวงตราที่มีลำดับรองลงมาไว้ที่ระดับกระดุมเม็ดที่สอง โยให้แพรแถบลอดออกมา ระหว่างกระดุมกับขอบล่างของรังคัมพองาม

กระดุมเม็ดแรกพองาม

ลำดับรอง มาไว้ที่ระดับรังคัมเม็ดที่สองโดยให้แพรแถบลอดออกมา ระหว่างกระดุมกับขอบล่างของรังคัมพองาม

ทหารหญิง

๑. สวมเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดคล้องคอ โดยให้ห่วงของดวงตราและแพรแถบจรดขอบล่างของเงื่อนผ้าผูกคอชายของแพรแถบสอดไว้ใต้คอปกเสื้อชั้นใน

๒. หากได้รับพระราชทานชนิดคล้องคอมากกว่า ๑ ดวง ให้นำดวงตราชั้นรองห้อยหล่นลงมาจาดวงที่สูงกว่า โดยให้ยอดของดวงตราดวงรองจรดที่ขอบล่างของดวงตราดวงแรกที่มีลำดับเกียรติสูงกว่าและชายของแพรแถบสอดที่ใต้คอปกเสื้อชั้นในเช่นกัน

ชนิดคล้องคอโดยให้ห่วงของดวงตราและแพรแถบจรดขอบล่างของเงื่อนผ้าผูกคอชายของแพรแถบสอดไว้ใต้ คอปกเสื้อชั้นใน

ดวงรองจรดที่ขอบล่างของดวงตราดวงแรกที่มีลำดับเกียรติสูงกว่า และชายของแพรแถบสอดที่ใต้คอปกเสื้อชั้นในเช่นกัน

หมายเหตุ หากทหารหญิงที่ไม่ได้แต่งเครื่องแบบเต็มยศ หรือครึ่งยศ แต่แต่งกายชุดไทยจะประดับเหมือนแต่งเครื่องแบบมิได้ จะต้องเปลี่ยนแถบคล้องคอเป็นแพรแถบผูกเป็นรูปแปลงปอสอดร้อยกับดวงตรา เพื่อประดับที่หน้าบ่าซ้ายชุดไทยพองาม

๓. ชนิดดวงตราประกอบแพรแถบติดหน้าอก

การประดับ

บุรุษ ประดับดวงตราชนิดแพรแถบติดหน้าอกเสื้อ ไว้เหนือปกกระเป๋าสื่อเบื้องซ้ายต่ำกว่าแนวรังคัมเม็ดที่ ๑ ลงมา โดยให้ดวงตราอยู่ระหว่างขอบบนปกกระเป๋าสื่อพองามและให้เรียงเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดเดียวกันนี้ที่เป็นรองไปตามลำดับจากด้านรังคัมไปปลายบ่าซ้าย

ทหารหญิง ประจำอย่างบุรุษ (ทหารชาย) โดยดวงตราชนิดแพรแถบติดอกเสื้อที่อกเบื้องซ้ายระยะหรือแนวเช่นเดียวกับบุรุษ

๕. ชนิดดวงตราประกอบแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอติดป่าเสื้อ

การประดับ

ทหารหญิง หากไม่ได้แต่งเต็มยศหรือครึ่งยศ แต่แต่งกายชุดไทยจะประดับเหมือนแต่งเครื่องแบบมิได้ให้ประดับดังนี้

๑. ประดับดวงตราประกอบแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอหน้าป่าเสื้อเบื้องซ้าย
๒. ประดับดวงตราประกอบแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอที่มีลำดับเกียรติรองกว่าดวงที่มีลำดับเกียรติสูงเยื้องไปทางซ้าย

ดวงตราจะห้อยร้อยกับแพรแถบ
ผูกเป็นรูปแมลงปอ

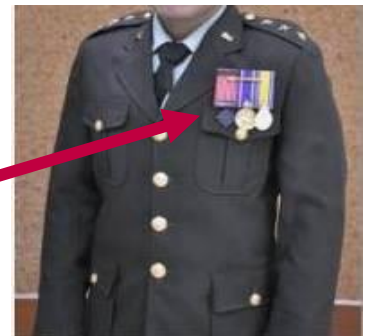
๖. ชนิดเหรียญ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดเหรียญ หมายถึง เหรียญราชอิสริยาภรณ์ทุกชนิด หรือที่มีศักดิ์เป็นเหรียญ มีลักษณะเป็นดวงเหรียญร้อยกับแพรแถบติดอกเสื้อลักษณะคล้ายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดดวงตราประกอบ แพรแถบติดหน้าอก

การประดับ

บุรุษ ระดับเหรียญไว้เหนือปกกระเป๋าสีเสื้อเบื้องซ้ายต่ำกว่าแนวรวงคุมเม็ดที่ ๑ ลงมาโดยให้ดวงเหรียญอยู่ระหว่างขอบบนปกกระเป๋าทองาม และเรียงลำดับเกียรติที่สูงจากแนวรวงคุมไปปลายบ่าซ้าย

เหรียญราชอิสริยาภรณ์และเหรียญที่ระลึก

ทหารหญิงประดับอย่างบุรุษ (ทหารชาย) ที่อกเสื้อเบื้องซ้ายระยะหรือแนวเช่นเดียวกัน หากไปในงานซึ่งแต่งกายชุดไทย จะประดับเหมือนแต่งเครื่องแบบมิได้ จะต้องใช้เหรียญประกอบแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ เช่นสตรีพลเรือนประดับที่หน้าบ่าซ้ายชุดไทยพองาม

การประดับ (ทหารหญิง) ประดับเช่นเดียวกับทหารชาย ที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ระยะหรือแนวเดียวกัน

การประดับ (สตรี) หรือแต่งกายชุดไทย ประดับเหรียญซึ่งเป็น แพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอที่หน้าบ่าซ้าย

๗. ชนิดแพรแถบย่อ

ในโอกาสที่ไม่ได้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งไม่ใช่กำหนดนัดหมายเป็นทางการ กล่าวคือ เมื่อแต่งกายเครื่องแบบปกติต่าง ๆ เช่น กากีแกมเขียวคอแบะ ปกติขาว เครื่องแบบปกติที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

๑. แพรแถบย่อเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ลักษณะ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดเล็ก ขนาด ๑.๕ ซม. x ๓ ซม. กำหนดสีแพรแถบของเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้น ๆ โดยจะมีเครื่องหมายชั้นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ติดอยู่บนแพรแถบ ตามกฎหมายกำหนดไว้

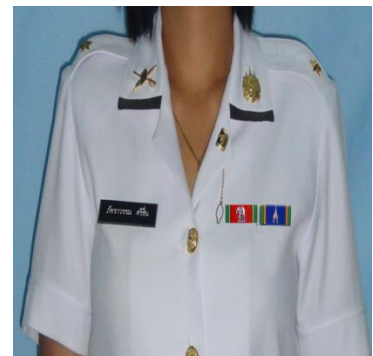
๒. แพรแถบย่อเหรียญราชอิสริยาภรณ์

ลักษณะ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดเล็ก ซึ่งกำหนดสีแพรแถบตามพระราชบัญญัติเหรียญราชอิสริยาภรณ์นั้น ๆ และกำหนดเครื่องหมายที่บนแพรแถบเฉพาะเหรียญราชอิสริยาภรณ์บางชนิด

การประดับ

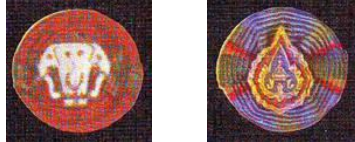
๑. ติดที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือกระเป๋าบนวันเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือเหรียญซึ่งกฎหมายกำหนดให้ประดับอกเสื้อขวา จึงประดับที่อกเสื้อเหนือกระเป๋าขวา
๒. กรณีมีแพรแถบหลายแถบให้ติดแพรแถบเป็นแถวตามลำดับเกียรติ โดยยึดแนวรวงคุมเป็นหลักจากขวาไปทางซ้ายของลำตัว
๓. การจัดแพรแถบอาจมีมากกว่า ๑ แถว แต่ละแถวจะไม่เกิน ๕ แถบ ซึ่งจะต้องเรียงตามเกียรติจากสูงไปรองตามลำดับจากแนวรวงคุมไปทางซ้ายของลำตัวเช่นกัน

๘. ชนิดคุมเสื้อ

เมื่อกล่าวถึงการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ได้รับพระราชทานตลอดถึงการประดับแพรแถบย่อเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งแสดงถึงเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทานในโอกาสที่แต่งเครื่องแบบบางชนิด กฎหมายและระเบียบจึงกำหนดให้มีคุมเสื้อเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เพื่อประดับแทนในโอกาสที่แต่งกายด้วยแบบอื่น เช่น ชุดสากลหรือชุดไทยได้

ลักษณะ เป็นแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์นำมาพับจีบเป็นรูปดอกไม้ โดยกำหนดให้มีเครื่องหมายประดับบนคุมเสื้อ เช่นเดียวกับแพรแถบย่อเครื่องราชอิสริยาภรณ์

การประดับ

ประดับคุมเสื้อเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งแสดงชั้นตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน **ชั้นสูงสุด** เพียงชั้นตราเดียวอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วแต่โอกาส ถึงแม้จะได้รับพระราชทานหลายตระกูล

๑. ชุดสากล ประดับที่ปกเสื้อส่วนล่างข้างซ้ายของเสื้อตัวนอก

๒. ชุดไทย บุรุษ ประดับบริเวณหน้าอกปากกระเป๋าสีเสื้อเบื้องซ้ายใกล้แนวรวงคุม (เฉพาะเสื้อไทยพระราชทานสีพื้น)

สตรี ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย (เฉพาะไทยเรือนต้น ไทยจิตรลดา)

บทสรุป การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ถ้ามีการประดับให้ถูกต้องจะช่วยให้การแต่งกาย บุคลิกภาพ ท่าทาง มีความสง่างาม ผู้บรรยายจึงได้เล็งเห็นประโยชน์ในการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ถูกต้อง โดยจัดทำ รูปภาพประกอบการประดับแต่ละชั้นยศให้เข้าใจง่ายขึ้น และสามารถนำไปประดับได้ด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

๑. การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๑
๒. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ลำดับเกียรติเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖
๓. หนังสือการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
